

CEDIS info

Bilten Crnogorskog elektrodistributivnog sistema • Broj 14 • Podgorica • Mart • 2019.

Olujno nevrijeme krajem februara napravilo pustoš na mreži

Naše ekipe odoljele izazovu

Str. 2.

Projekat revitalizacije SN i NN mreže

U toku inspekcije dalekovoda

Str. 12.

Novi akti o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta

Cilj jednostavnija i funkcionalnija primjena

Str.17.

Riječ direktora: CEDIS je pokrenuo novi kanal interne komunikacije - Aplikaciju CEDIS klik

Dva nova kanala interne komunikacije

CEDIS klik i Intranet

Str. 22.

Olujno nevrijeme krajem februara napravilo pustoš na mreži

Naše ekipe odoljele izazovu

Iako su distributivni objekti i mreža pravovremeno i dobro pripremljeni za zimske uslove rada, olujno nevrijeme koje je krajem februara zadesilo Crnu Goru i cijeli region nanijelo je veliku štetu dalekovodnoj 10 kV i NN distributivnoj mreži i prouzrokovao brojne probleme ekipama održavanja. Prirodnu stihiju niko ne može kontrolisati, a naši zaposleni koji održavaju stotine kilometara mreže, to najbolje znaju.

Orkanski vjetar je nekoliko dana obarao drveće koje je padalo na mrežu, rušio drvene stubove, kidao provodnike i lomio izolatore na dalekovodnoj i niskonaponskoj distributivnoj mreži koja, iako u tehnički ispravnom stanju, jednostavno nije mogla odoljeti prirodnoj stihiji ovakvih razmjera. Najviše štete pretrpjeli su regioni 1,2, 4 i 5, dok su nešto bolje prošli regioni 3, 6 i 7.

Sve ekipe CEDIS-a, potpomognute velikim brojem fizičkih radnika podizvođača, bile su na nogama dano-noćno, sve dok napon nije proslijeđen do posljednjeg korisnika.

-U Regionu 1 palo je 58 dalekovodnih 10 kV stubova i 29 stubova na niskonaponskoj mreži, a bez napona je bilo 13 dalekovoda 10 kV i 29 NN mreža. Istovremeno su pokidani provodnici na čak 115 lokacija. Naše ekipe su ulagale nadljudski napor da pri orkanskim udarima vjetra otklone havarije, pa su za svega tri dana uspjeli da osposobe mrežu i puste napajanje do svakog korisnika – ističe **Ivan Brajović**, šef Centra za održavanje 10 kV i 0.4 kV mreže.

Prema njegovim riječima, najgore su prošli vodovi na području Regiona 2, gdje je ukupno palo 195 stubova na preko 50 vodova. Naše ekipe su neumorno radile na sanaciji havarija i uspjele su da zamijene 170 stubova, a preostali su privremeno sanirani da bi se uspostavilo napajanje na tim područjima.

-Posebno je stradala mreža na području Bjelopavlića, gdje su gotovo svi 10 kV dalekovodi bili bez napona dok je NN mreža bila bukvalno rasturena. Palo je oko 140 stubova, provodnici su iskidani i povaljani po zemlji, konzole i izolatori iščupani, što ne pamte ni najstariji Bjelopavlići. Da bismo obezbijedili uredno napajanje naših korisnika na području Danilovgrada, morali smo zaposlenima koji su angažovani na tom

području poslati na ispomoć kolege iz održavanja 35 kV vazdušnih vodova, te ekipe iz Cetinja i Bara. Ova havarija je za sobom ostavila pustoš, a njene posljedice će se još otklanjati – kazao je Brajović.

I Region 4 na udaru

U Regionu 4 najviše problema bilo je u Sutormoru, gdje su takođe polomljeni stubovi. Usljed pada krova sa jednog objekta na NN mrežu „Bjelila“ havarisana su dva armirano-betonska N9 stuba koja su nanovo podignuta, da bi se potom na njih prebacila niskonaponska mreža. Tu je zamijenjen i jedan havarisani drveni stub, a slično je prošla i NN mreža „Mirošica“ na kojoj je havarisan jedan armirano betonski N9 stub i jedan drveni. Takođe je zamijenjen i jedan polomljeni drveni stub na NN mreži „Pobrđe“.

Istovremeno je 23. februara došlo do zemljospoja na DV „Mavrijan“, između dva KZ stuba na ograncima za Mavrijan i Valdanos u Ulcinju. Ekipe održavanja je skidanjem mostova na više mjesta utvrdila mjesto kvara, ali po mraku i pri jakom olujnom vjetru, nijesu do sjutradan mogli locirati stub gdje je uže ispalo sa izolatora. Bez napajanja je ostalo 11 trafostanica 10/0,4kV, a kvar je otklonjen čim se razdanilo, propušten je napon do svih korisnika i vraćeni svi mostovi na dalekovod. Naše ekipe, međutim, nijesu imale vremena za predah jer je odmah nakon što je riješen taj problem, došlo do zemljospoja i kidanja užeta na KZ stubu na DV „Galeb“ prema otcjepu za STS Repetitor Pinješ. I taj kvar naši vrijedni i posvećeni zaposleni u održavanju sanirali su u rekordnom roku.

U najjužnijoj crnogorskoj opštini je bilo problema i na niskonaponskim mrežama, pa je tako na NN mreži „Noša 1“ došlo do nakrivljenja D-9 stuba i pritom je „iskočio“ samonosivi kablovski stop sa nosne stezaljke na dva stubna mjesta, a otkao se i jedan priključni kabl. Naše ekipe su već sjutradan sanirale stub, podigle SKS i priključile kabal, a korisnici su dobili napajanje.

Sličnih problema je bilo na još nekoliko niskonaponskih mreža u ulcinjskiom konzumu, ali su oni otklanjani u hodu.

U Budvi je usljed nevremena polomljena nogavica na

DV 10 kV „Lastva“, kao i dva stuba na niskonaponskoj mreži „Blizikuće“, te jedan na NN mreži „Podostrog“. Na NN mreži „Lučice“ pokidano je uže, pa su tamošnji korisnici osam sati bili bez napajanja električnom.

Havarije i u Regionu 5

Na području Herceg Novog olujni vjetar je havarisao 15 stubova na pet dalekovoda, kao i 21 stub na deset niskonaponskih mreža, pa je van pogona bilo sedam dalekovoda i 12 NN mreža na tom području. A u Kotoru najgore je prošao DV 10kV „Grbalj 1“ na kojem je olujni vjetar polomio 14 stubova, a zatim i DV „Grbalj 2“, gdje su oborena četiri stuba. Na DV „Krivošije“ polomljena su tri, a na DV „Grbalj 3“ i DV „Gornji Morinj“ po dva stuba. Istovremeno je stradalo i pet stubova na NN mrežama „Lastva“ i „Zvečava“. Nešto bolje je prošla mreža u tivatskoj opštini, gdje su na 10 kilovoltnim dalekovodima zamijenjena tri drvena stuba, toliko i na NN mrežama, a takođe je saniran i armirano betonski stub na NN mreži „Matkovići“.

Cjelodnevnom agažovanjem svih zaposlenih u Regionu 5, kojima su priskočili u pomoć i fizički radnici podizvođača, svi stubovi su vrlo brzo zamijenjeni i svi kvarovi otklonjeni, a korisnici su dobili napajanje električnom energijom.

Zaposleni u održavanju

Požrtvovanost za primjer

Naši zaposleni, koji su se krajem februara nosili sa nedaćama olujnog nevremena, za maksimalno angažovanje i trud zaslužili su sve pohvale.

Kako sami kažu, ne dešavaju se kvarovi kad je lijepo vrijeme, tako da oni uvijek rade u otežanim uslovima. Zato je održavanje distributivne mreže zahtjevan, težak i rizičan posao.

-Orkanski vjetar, koji je tih dana duvao u našoj državi, pričinio je veliku štetu elektrodistributivnoj mreži, posebno na području opštine Danilovgrad. Ozbiljno oštećenje je pretrpio i dalekovod 35 kV "Virpazar-Vranjina" sa kojeg se napaja Zeta, kao i Ponari i ostali djelovi tog područja. Na snazi je bio crveni meteo alarm zbog jačine vjetra, ali smo mi znali da posao ne može čekati. Imamo iskustva sa takvim vremenskim uslovima. U ekipi sam bio sa kolegama **Radovanom Jasnićem** i poslovođjom **Rankom Terzićem**. Na zateznom stubu je bio prekinut most i to se moralo sanirati – priča nam **Dejan Pupović**, elektromonter dalekovodne ekipe 35 kV Sektora za održavanje.

Ovaj skromni čovjek je škrt na riječima da opiše svoj doprinos sanaciji problema na mreži, ali o njegovom odnosu prema poslu koji obavlja i požrtvovanosti i umijeću pričaju njegovi pretpostavljeni.

-Dejan se popeo na dalekovodni stub visok oko 20 metara, pri izuzetno jakim udarima vjetra. Zatim je morao da se krivim skalama koje se kače na stub približi mjestu kvara, jer je bilo nemoguće drugačije doprijeti do prekinutog mosta. Vremenske nepogode su mu maksimalno otežavale posao, ali je ipak uspio da sa svojim kolegama za svega dva sata osposobi dalekovod i korisnici su dobili napajanje – pričaju njegove kolege.

Pupović dodaje da je ove zime bilo još teških terena. Posebno je naporna bila sanacija dalekovoda "Sutomore-Čanj", kada je oluja polomila 11 stubova. Nije lakše bilo ni na dalekovodu preko Pivske planine gdje su snijeg i vjetar oborili dva dalekovodna čelična stuba.

Sanacija havarije

-Teren je bio toliko nepristupačan da nam ni sanke u jednom dijelu nijesu pomagale. Putovali smo 10 km u jednom pravcu kroz sniježne nemete, praćeni maglom i jakim vjetrom. Vrlo brzo samo uspjeli da nađemo rješenje i osposobimo dalekovod, a kad se uspješno završi posao, puna su nam srca jer znamo da će ljudi na miru moći da nastave dnevne aktivnosti- kazao je Dejan Pupović.

O izazovima koje je ova zima priredila dalekovodnoj mreži u predjelu Šavnika pričao nam je **Radun Aleksić**, elektromonter Regiona 7.

-Ne postoji vazdušni vod niti provodnik koji može da izdrži mokri snijeg kad se zadrži na provodnicima pa zaleđi u toku noći, da bi ga sutradan prekrilo novi. To je ogroman dodatni teret u zateznim poljima u dužini od nekoliko stotina metara. Prirodnu stihiju niko ne može kontrolisati, a mi iz ovih krajeva to najbolje znamo", započinje svoju priču Aleksić i nastavlja:

-Kod nas u Regionu 7 ove zime bilo je čestih intervencija, naročito na 10 kV vodovima. Najviše problema

Dejan Pupović otklanja posljedice nevremena

Ni čelično rešetkasti stub nije izdržao

imali smo zbog dodatnog tereta, mada smo te probleme sa uspjehom i blagovremeno otklanjali. Nijesmo se štedjeli da ujutro poranimo jos dok je „površica“ da bi lakše i prije došli do mjesta intervencije i da bi što prije naši korisnici dobili uredno napajanje električnom energijom. Mala smo ekipa ali odabrana. Uz asistenciju naših inženjera nema ništa što je nerješivo ili nemoguće na terenu. Od kada su u našu kompaniju došla dva izuzetno sposobna inženjera Živković i Kotlica više se radi na rekonstrukciji mreža i dalekovoda, ali sve to je lakše sa njima. Valjda je ključ u njihovom profesionalnom i ljudskom pristupu i odnosu prema nama radnicima. Uvijek su rame uz rame sa svojim ekipama i svojim znanjem i energijom daju im vjetar u leđa da se sve započeto uspješno i završi.

Često smo na terenu mokri, umorni i promrzli ali, kada bih ponovo birao, odabrao bih i CEDIS i posao elektromontera - zaključuje Radun Aleksić.

-Sredinom februara ekipa održavanja Regiona 7 je, zbog kvara na dalekovodu Štuoc isključila dionicu koja

napaja vojni objekat na prelazu Štuoc. Toga dana zbog olujnog vjetra i obilnih padavina nijesmo bili u mogućnosti da krenemo prema vojnom objektu i obezbijedimo mu uredno napajanje električnom energijom. Ali već sljedećeg dana ekipa u sastavu **Zoran Kasalica, Ranko Knežević, Veselin Živković** i ja krenuli smo u obilazak dalekovoda koji izlazi na Štuoc, a to je najsjeverniji vrh Durmitora, na nadmorskoj visini 2.104m. Na putu do vrha susreli smo se sa brojnim poteškoćama. Obilne padavine formirale su sniježne nanose i do tri metra, što nije pogodovalo vožnji motornih sanki koje je ekipa koristila. Uprkos čestim zaglavlivanjima sanki, ekipa nije odustala od svog zadatka i uspjela je da pronađe kvar na dalekovodu. Zamjenom polomljenih izolatora na dva rešetkasto-željezna stuba i nakon sedmočasovne borbe sa planinom riješen je problem napajanja električnom energijom - ispričao nam je **Srećko Kotlica**, glavni inženjer za nadzemne vodove u Službi održavanja Regiona 7.

REGION 3 – Stabilno napajanje ove zime

Dobra organizacija najvažnija

Napajanje električnom energijom na području Regiona 3 je zimus bilo stabilno. Kako nam je rekao rukovodilac Službe za održavanje, **Saša Pešić**, najveći doprinos tome su brojne aktivnosti koje su u prethodnom periodu bile usmjerene na realizaciju Plana održavanja za ovu godinu, kao i na periodične preglede 10 kilovoltnih dalekovoda i distributivnih trafostanica u cilju preventivnog održavanja tih objekata. Radilo se, takođe, i havarijsko održavanje i rješavanje opravdanih zahtjeva korisnika distributivnog sistema, te otklanjanje kvarova na 10kV i o.4kV mreži i distributivnim trafostanicama koje su prijavljivali korisnici ili uočili zaposleni u održavanju tokom obilaska elektroenergetskih objekata.

Stoga, po riječima Pešića, ove zime nije bilo dužih prekida u napajanju korisnika, kada je to zavisilo od ekipa održavanja Regiona 3.

-Zaposleni na području svih šest opština su maksimalno posvećeni poslu pa su, zahvaljujući dobroj organizaciji i napornom radu, uspjeli da blagovremeno obave većinu poslova na pripremi mreže za zimske uslove. Usklađenost u obavljanju radnih zadataka je važan uslov da se svaki posao završi u roku, naravno uz brigu o kvalitetu izvedenih radova i bezbjednosti naših zaposlenih – kaže Pešić i dodaje da je u posljednje vrijeme u CEDIS-u znatno bolja situacija i kada su u pitanju lična i kolektivna zaštitna sredstva i snabdijevanje opremom i alatom. U tom smislu očekuje da će i nabavka radnih odijela i obuće u narednom periodu biti bolja nego ranije.

Od konkretnih poslova on ističe obilazak 10kV dalekovoda "Luge", "Konjuhe", "Centrala", "Kralje", "Stadion", "Trešnjevo" i "Zaostro" i otklanjanje svih uočenih nedostataka, u cilju pouzdanijeg napajanja korisnika. Značajne aktivnosti su zimus sprovedene i na

Miloje Zečević "na radnom mjestu"

saniranju evidentiranih havarijskih stanja na VN i NN mrežama i distributivnim trafostanicama.

Riječ je o TS 10/0,4kV "Park 4" i "Zaostro" u Beranama, STS "Prnjavor", "Velika" i "Dosuđe" u Plavu i stubnim TS "Dulipolje" i "Slatina" u Andrijevi u kojima je vršena zamjena ROS-a, VOP-a, VN izolatora, NN ormara, kao i ugradnja novih NN osigurača i slično.

Pored toga, na 10kV dalekovodu "Zagrad" ugrađen je armirano betonski stub sa linijskim rastavljačem, a na DV "Luge" snimljene su i ažurirane pozicije GPS uređajem, dok su na dalekovodima "Trpezi", "Tucanje" i

“Dautovići” mijenjani dotrajali drveni stubovi i izvršeno premontiranje i zatezanje provodnika. Na DV “Petnjica” remontovan je i osposobljen linijski rastavljač, na DV 10 kV “Biševo” zamijenjena je konzola na pripadajućoj TS “Babići” i ugradjen VHD izolator, a zamijenjeni su i oštećeni izolatori na dionici “Radetina” na DV “Kujevići”, kao i dotrajali A stub i nekoliko drvenih na dalekovodu “Konjuhe”, na kojem je, trakođe, premontiran provodnik.

Pešić kaže da su u trasama pojedinih dalekovoda morali da saniraju i drvene stubove koji su izgorili dok su nesavjesni građani palili nisko rastinje na svojim livadama. U tim slučajevima ugrađivani su novi drveni ili armirano-betonski stubovi.

Kad su u pitanju niskonaponske mreže, na području Regiona 3 u prethodna dva mjeseca su, po riječima Pešića, izvođeni radovi na više od 40 niskonaponskih mreža, od kojih on izdvaja NN mreže “Ulotina” i “Božići 2” u Andrijevići, “Fejzić”, “Bašća” i “Kujovići” u Rožajama, “Đurička Rijeka” u Plavu, kao i NN mreže “Glavica”, “Luge 2” i “Beranselo 1” u Beranama, te “Trpezi” i “Gornja Vrbica” u Petnjici i “Kruševo 2” u Gusinju.

Pored navedenog, u proteklih nekoliko mjeseci riješeno je 35 opravdanih zahtjeva korisnika distributivnog sistema u Beranama, Petnjici i Andrijevići. Ekipe održavanja marljivo rade i trude se da izađu u susret njihovim zahtjevima. Iako im je posao dodatno otežan

Mještani palili rastinje pa zapalili stub

zbog razućedenosti mreže, to nije prepreka koja ih je do sada sprečavala da reaguju prilikom ispada i kvarova, jer je korisnik na prvom mjestu.

REGION 6 – Služba održavanja

Mreže u ruralnim područjima pod posebnom pažnjom

Uspješno odrađene rekonstrukcije dalekovoda i niskonaponskih mreža na ruralnom području samo su dio aktivnosti koje su uspjeli da završe ekipe održavanja Regiona 6 pripremajući se za zimsku sezonu. Naime, prema riječima šefa Službe održavanja, **Miloša Konatara**, u cilju da se u kontinuitetu obezbijedi pozdano napajanje električnom energijom u toku zime, zposleni u održavanju su svakodnevno radili na zamjeni dotrajalih stubnih mjesta na 10 kV dalekovodima i NN mrežama kako bi se povećala statička stabilnost nadzemnih vodova. Pored betonskih i drvenih stubova, ugrađivani su i čelično - rešetkasti na najkritičnijim tačkama na mreži.

Pored toga, ekipe iz grupe za trafostanice vršile su provjeru ispravnosti ulja u trafoima i provjeru prekidača, kao i čišćenje objekata kako bi ih što bolje pripremili za rad u zimskim uslovima. Na ruku su im išle i povoljne vremenske prilike protekle jeseni, tako da je sezona radova produžena, a i nije bilo većih kvarova i havarijskog održavanja.

-Samo u toku prošle godine ugrađeno je oko 1700 stubova raznih tipova. Prepoznate su najlošije tačke na mreži, koje su adekvatno sanirane, a prioritet su bili 10 kV dalekovodi. Ekipe održavanja su bile maksimalno angažovane, jer ih je pokretao imperativ dobro pripremljene mreže, što se i potvrdilo već početkom ove godine, kada prilikom izuzetno loših vremenskih uslova nije bilo većih problema u sistemu, a smanjen je i broj ispada u odnosu na ranije – kaže Konatar.

Prema njegovim riječima, uporedo sa redovnim

Rekonstrukcija DV "Skrbuša-Kolašin"

poslovima iz Plana održavanja odvijale su se i aktivnosti na ažuriranju podataka u GIS-u, što im je znatno olakšalo izradu Plana održavanja za ovu godinu.

Zaposleni u ovoj službi, inače, pored poslova iz domena njihovog rada, vrše i manipulaciju u četiri trafostanice naponskog nivoa 35/10 kV (Čokrlije, Šćepanica, Ribarevine i Manastir Morača) koje nemaju posadu a

Zamjena stuba

Sanacija provodnika

organizaciono pripadaju Službi za upravljanje mrežom. Nerijetko pružaju podršku Službi mjerenja i Službi za pristup mreži, a dosta su angažovani i na rješavanju zahtjeva korisnika koji su u većini slučajeva opravdani i na koje se maksimalno trude da odgovore u što kraćem roku.

-Još kad se uzme u obzir površina opština koje pokrивamo, te dužina mreže i broj trafostanica, postaje jasno da su dvadeset sedmorica elektromontera prilično opterećeni, a nepovoljna je i njihova starosna struktura, zbog čega su nerijetka bolovanja, povrede i sl, tako da je zaista neophodno da ekipa održavanja u ovom regionu dobije pojačanje i da se podmladi – kaže Konatar.

On je ovom prilikom posebno istakao da će nove investicije i revitalizacija SN i NN mreže koja je najvljena za 2019. godinu znatno doprinijeti kvalitetu snabdijevanja potrošača na području regiona za koji su nadležni.

-Kroz projekat revitalizacije VN i NN mreže u Regionu 6 je predviđena rekonstrukcija 10 kV dalekovoda

“Gubavač” i “Tomaševo” sa pripadajućim NN mrežama. Za izvođenje radova na ovom projektu obezbijeđene su eksterne firme, a naša je obaveza praćenje projekta i definisanje rješenja. Trenutno je u toku inspekcijski pregled na DV “Tomaševo”, gdje naši zaposleni sa predstavnicima izvođača radova obilaze trasu dalekovoda i donose rješenja, koja će se implementirati kad počne izvođenje radova. Plan je da se tokom 2019. godine završe radovi na oba dalekovoda, kao i na pripadajućim NN mrežama – kaže Konatar i dodaje:

-U skladu sa Planom održavanja za 2019. godinu predviđena je rekonstrukcija 10 kV dalekovoda “Skrbuša” sa pripadajućim NN mrežama, a naše ekipe su već započele radove na tom objektu. Problem nam predstavljaju imovinski odnosi na parcelama na kojima je postavljena naša infrastruktura, što nas dosta usporava, pa će nam u narednom periodu biti neophodna intenzivna podrška pravne službe da bismo u roku završili planiranu rekonstrukciju.

Počinjne remont 35 kV dalekovoda na Primorju

Podrška ljetnjoj turističkoj sezoni

Distributivni sistem intenzivno se priprema za višestruko veći broj korisnika i povećana opterećenja

Prolječni mjeseci su za zaposlene u Službi održavanja nadzemnih 35 kV vodova rezervisani za remont dalekovoda na jugu Crne Gore. U tom periodu, ovi elektroenergetski objekti se pripremaju za ljetnju turističku sezonu, kada uslovi za rad zahtijevaju njihovu punu pogonsku spremnost. To je doprinos CEDIS-a i podrška sezoni, jer kada se na vrijeme otklone uočeni nedostaci na stubovima i provodnicima, kao što su nedostatak pozicija stubova, oštećenja provodnika i izolatorskih lanaca, značajno se povećava pouzdanost dalekovoda.

Remonti počinju u aprilu a prethodi im obilazak dalekovoda i vizuelni pregled svih elemenata. Planirano je da se tokom marta obiđe 30, a početkom aprila još sedam dalekovoda, da bi, zatim, počeli radovi na otklanjanju svih nedostataka i oštećenja na njima.

-Prilikom obilaska dalekovoda utvrđujemo u kakvom su stanju i da li su spoljašnji faktori tokom zime doveli do promjena na njima. CEDIS godinama unazad sprovodi preventivno održavanje energetskih objekata i ono daje dobre rezultate. Dalekovodi na primorju su u dosta dobrom stanju, iako je bilo loših vremenskih uslova i ove zime. Iz tog razloga možemo biti zadovoljniji stanjem naših nadzemnih vodova – ističe **Miodrag Kastratović**, šef Službe za održavanje 35 kV dalekovoda.

Redovni godišnji remont će, inače, započeti sa 35 kV dalekovodom "Škaljari - Dobrota", a zatim su na redu dalekovodi "Račica - Pržno" i "Pržno - Grbalj". Tokom aprila radiće se i na dalekovodima u konzumu Bara i Ulcinja.

Dugi majski dani iskoristiće se za aktivnosti na pripremi dalekovoda "Herceg Novi – Topla", "Topla – Igalo", "Herceg Novi – Kumbor", i "Herceg Novi - Herceg Novi

Priprema 35kV dalekovoda za ljetnju sezonu

1 i 2". U Ulcinju će se, takođe u maju, remontovati 35 kV dalekovodi "Kodre – Grad" i "Kodre – Vladimir", kao i DV 35 kV "Vladimir – Ostros".

Kastratović navodi da je tokom juna, jula i avgusta planirano da se rade remont dalekovoda na sjeveru Crne Gore, dok će se u centralnoj i južnoj regiji djelovati isključivo interventno. Jesenas će biti završeni remont dalekovoda centralne regije, čime se i zatvara krug planiranih radova.

U planu u i aktivnosti na sječi rastinja u trasi određenih dalekovoda, a predviđeno je da se na Primorju do kraja ljeta prosiječe 17 kilometara trase.

-Osim redovnih, planiranih aktivnosti na održavanju ovako velikog broja energetskih objekata, neminovno

je angažovanje radnika održavanja i u situacijama kada usljed problema na mreži nastaju kvarovi koje ekipe moraju otkloniti. Takođe, ekipe održavanja su nezamjenjiva pomoć Sektoru za investicije prilikom izgradnje novih objekata i njihovog uključivanja u elektroenergetski sistem – kaže Kastratović.

Ova služba, inače, održava blizu 900 kilometara dalekovoda, koji broje više od 6.500 stubnih mjesta. Godinama su se izdvojili ključni problemi koji zadaju

poteškoće u održavanju energetske objekata. U prvom redu to je izgradnja objekata u blizini dalekovoda, čime se znatno ugrožava njihov rad, kao i bezbjednost samog objekta koji je izgrađen u njegovoj blizini. Ovaj problem naročito je izražen u primorskim opštinama, a krađa elemenata dalekovoda, užadi i L profila, u cijeloj Crnoj Gori. Takve radnje direktno ugrožavaju stabilnost stuba i bezbjednost objekta, ali na prvom mjestu ugrožavaju život počinilaca toga djela.

U toku remont i revizija TS 35/10kV

Održavanje je ključ pouzdanosti

Crnogorski elektrodistributivni sistem je u februaru započeo redovnu godišnju reviziju i remont opreme u 96 trafostanica 35/10kV, kao i zamjenu maloljnih prekidača vakuumskim u nekim od tih objekata, te reviziju i remont TS 35/X kV.

Tako su, u cilju pripreme trafostanica za ljetnju turističku sezonu i povećana opterećenja, u najkraćem mjesecu u godini završene trafostanice u Tivtu („Račica“, „Tivat“ i „Pržno“), mart je protekao u znaku radova na 18 trafostanica u Herceg Novom, Kotoru i Budvi, dok je za april planiran remont 12 TS u Baru i Ulcinju. Ovi elektroenergetski objekti će se uoči same sezone još jednom obići i prekontrolisati a biće, takođe, aktivirana i rashladna oprema za energetske transformatore, kao i podešavanje termičkih zaštita radi boljeg prilagođavanja ekstremno visokim temperaturama i povećanim opterećenjima u sezoni.

Distributivni objekti u Glavnom gradu i Cetinju remontovaće se do kraja jula, a jesenas i objekti na sjeveru države.

U planu je i ugradnja vakuumskih prekidača u 25 postrojenja do kaja oktobra, što je veliki pomak u odnosu na dosadašnje maloljne prekidače, jer su mnogo

savremeniji i pouzdaniji i za njih je potrebno minimalno održavanje pa će se preventivno održavanje opreme u ovim objektima svesti na vizuelni pregled i termovizijsku kontrolu, a beznaponska stanja kod korisnika će se značajno skratiti.

- U trafostanice “Bijela” u Herceg Novom i “Račica” u Tivtu su još krajem januara maloljni prekidači zamijenjeni vakuumskim, a do početka sezone vakuumski prekidači montiraće se i u TS “Čanj”, TS “Risan” i TS “Grad” u Ulcinju. Zahvaljujući navedenim aktivnostima i realizaciji planova održavanja i remonata, može se očekivati da će objekti i oprema biti spremni za povećana opterećenja i da ćemo relaksirano dočekati turističku sezonu tokom koje neće biti planiranih radova, ali su dežurne ekipe CEDIS-a konstantno u pripravnosti i spremne da u rekordnom roku intervenišu u slučaju problema u napajanju – ističe **Boris Babović**, šef Službe za održavanje 35/X kV trafostanica i kablova i dodaje:

- Naši zaposleni se, pored redovnih i planiranih aktivnosti na održavanju izuzetno velikog broja energetske objekata, neminovno angažuju i u situacijama kada usljed problema na mreži nastaju kvarovi koji se moraju što prije otkloniti, a ekipe održavanja su nezamjenjiva pomoć i Sektoru za investicije prilikom izgradnje novih objekata i njihovog uključivanja u elektroenergetski sistem.

Projekat revitalizacije SN i NN mreže

U toku inspekcije dalekovoda

Utvrdjuju se najbolja tehnička rješenja za svaki objekat koji će se, prema Ugovoru, revitalizovati u ovoj godini

Početkom marta su, u okviru Projekta revitalizacije srednjenaponske i niskonaponske mreže u Crnoj Gori, počele inspekcije na dalekovodu 10 kV „Slap Zete“ koji se napaja iz TS 35/10 kV „Danilovgrad“, DV 10 kV „Grahovo“ koji električnu energiju dobija iz TS 35/10 kV „Vilusi“ i DV 10 kV „Tomaševo“ koji se napaja iz TS 35/10 kV „Čokrilje“ u Bijelom Polju. Inspekcija podrazumijeva obilazak dalekovoda od strane ovlašćenih lica iz CEDIS-a kao investitora i Konzorcijuma kao izvođača radova i odabir tehničkih rješenja za svaki objekat koji je sastavni dio dalekovoda.

Ivan Brajović, šef Centra za održavanje 10 i 0,4kV mreže, saopštava da je napravljen plan inspekcija i za ostale dalekovode koji će se, prema Ugovoru, raditi u ovoj godini, a to su još i DV 10 kV „Gubavač“ u Bijelom Polju, 10 kV dalekovod „Dolac“ u Beranama, DV 10 kV „Bijela“ u Šavniku i DV 10 kV „Krute“ u Ulcinju. Inspekcija tih elektroenergetskih objekata počće u aprilu.

-U toku rada na inspekcijama dalekovoda svi korisnici biće detaljno upoznati sa projektom i njegovim značajem, i to u direktnoj komunikaciji, putem flajera, kao i putem lokalnih i drugih medija – kazao je Brajović i dodao da je, takođe, planiran obilazak svih stubnih trafostanica i pripadajuće niskonaponske mreže.

-Realizaciju planiranih aktivnosti jedino može ugroziti loše vrijeme koje bi prouzrokovalo kvarove i prekide na mreži i onemogućilo izlazak ekipa na teren. A kada je riječ o izvođenju radova, postoji mogućnost da se

Obilazak DV „Slap“

pojave određeni problemi na terenu, ali se nadamo da ćemo dobrom organizacijom posla i otvorenom komunikacijom sa krajnjim korisnicima ipak uspjeti da ispoštujemo rokove inspekcija i radova koji slijede - kazao je Brajović.

On je istakao da će kroz druge razvojne projekte biti fokusirani na skraćivanje dužine niskonaponskih vodova

interpolacijom novih TS 10/0,4kV. Nakon realizacije ovih investicija stvorit će se uslovi za priključenje novih objekata, što će, kako se očekuje, imati i pozitivan uticaj na razvoj seoskog turizma i poljoprivrede.

- CEDIS je odlučan da kroz buduće investicije u revitalizaciju, rekonstrukciju i modernizaciju postojećih, kao i izgradnju novih elektroenergetskih objekata u crnogorskim opštinama, elektrodistributivni sistem dovede do nivoa koji će svim korisnicima obezbjediti kvalitetno i sigurno napajanje električnom energijom – naglasio je Brajović.

U Projekat revitalizacije srednjenaponske i niskonaponske elektroenergetske mreže CEDIS će, da podsjetimo, u sljedeće dvije godine uložiti 22 miliona i 400 hiljada eura. Rekonstruisaće se 480 km srednjenaponske mreže i osam hiljada stubnih mjesta, kao i oko 990 km niskonaponske mreže i 28 hiljada stubnih mjesta na NN mreži. Najveći dio sredstava biće izdvojen za revitalizaciju mreže sa koje se napaja ruralno područje opština na sjeveru države.

U prvih 12 mjeseci planirani su radovi u vrijednosti od oko 12,5 miliona eura, a prvi na redu su dalekovodi “Grahovo”, “Slap Zete”, “Dolac”, “Gubavač”, “Tomaševo”, “Bijela” i “Krute”. Preko ovih vodova, sa ukupno 5.127 stubnih mjesta, napaja se oko 10 hiljada korisnika. Inače, riječ je o dalekovodima na kojima se bilježi najveći broj ispada, pa će njihova revitalizacija doprinijeti znatno pouzdanijem napajanju tamošnjih korisnika.

Sa inspektorima na terenu

Sredinom marta pratili smo inspektore CEDIS-a i Konzorcijuma za izvođenje radova na revitalizaciji SN i NN mreže prilikom obilaska i snimanja DV 10 kV “Slap”. Riječ je o dalekovodu dužine 50 km, na kojem inspektori treba da obiđu 621 stubno mjesto na pretežno brdskom i često neprohodnom terenu.

Ranko Šaranović, glavni inženjer za nadzemne vodove u Službi održavanja Regiona 2, koji je kao dobar poznavalac tog dijela mreže, predvodio ekipu na terenu, ističe da je

ovaj projekat izuzetno značajan jer će se revitalizovati dotrajali objekti, građeni 60-tih godina prošlog vijeka, na kojima su u prethodnom periodu bili česti problemi u napajanju korisnika električnom energijom.

-Na DV “Slap” mijenjaju se stubovi, izolatori, užad. Umjesto bakarnog užeta, presjeka 35 mm², ugradiće se novo aluminijsko užo, presjeka 50 mm², a rekonstruisaće se i stubne trafostanice, niskonaponski ormari, SN blokovi, VN osigurači, rastavni osigurači, što će znatno podići pouzdanost i kvalitet napajanja električnom energijom pripadajućih korisnika. Pored toga, na svakom odcjepnom mjestu ugrađujemo rastavljače, a to će značiti manje prekida i manje posla za montere – kaže Šaranović.

Obilazak “Slapa” će potrajati jer je oko 70 odsto

dalekovoda u brdu, a ima dosta neprohodnih, potpuno zaraslih dionica, gdje je neophodno da se prociječe trasa. Tu, po riječima Šaranovića, dolazi do problema jer pojedini vlasnici imanja ne dozvoljavaju sječu rastinja.

-Imamo veliku podršku danilovgradske opštine i predsjednice **Zorice Kovačević** koja će nam, zajedno sa predstavnicima mjesnih zajednica i mještanima, pomoći u rješavanju imovinskih problema – kaže Šaranović i dodaje da će se nakon snimanja svih stubnih mjesta uraditi projekat rekonstrukcije po kojem će Konzorcijum na čelu sa kompanijom Mezon izvoditi radove na ovom objektu.

-Inspektori Konzorcijuma na terenu određuju tačnu lokaciju stuba i na osnovu te lokacije, odnosno GPS tačke vežu ga za GIS platformu koja već postoji za

svaki dalekovod. Oni će CEDIS-u po završetku snimanja dalekovoda dostaviti fail koji će sadržati sve planirane radove.

Komunikacija Projekta biće organizovana tako što će mještani direktno na terenu biti obavještavani o značaju radova i benefitima revitalizacije, a takođe i putem informativnih flajera, kao i preko lokalnih i drugih medija.

S obzirom da izvođenje radova podrazumijeva i povremene prekide u napajanju električnom energijom, naše korisnike ćemo blagovremeno obavještavati o terminima prekidima, tj. do u 14 dana prije početka radova.

Obilaze se i NN mreže

Na dalekovodu "Slap", na kojem se rekonstruiše i 30 od ukupno 32 nikonaponske mreže, 16 NN mreža rekonstruisaće se u okviru III faze Projekta daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom, a preostalih 14 u okviru Projekta revitalizacije SN i NN mreže, dok su dvije završene prošle godine i na njima je ugrađen sistem daljinskog očitavanja potrošnje.

Đžemal Šabotić, koji sa inženjerem za mjerenje, **Jelenom Gajević** i elektromonterom **Rankom Burićem** ispred CEDIS-a vrši inspekcije ovih objekata, kaže da se privodi kraju snimanje mreža na kojima će se umjesto drvenih ugrađivati armirano betonski stubovi, a ALFe užad zamijeniti samonosivi kablovski snopovi. Na mrežama koje se modernizuju kroz AMM projekat ugradiće se i nova multifunkcionalna brojila, a na preostalim će se izmjestiti mjerna mjesta korisnika na dalekovodne stubove.

Šabotić kaže da na terenu nema većih problema, a oni sporadični se rješavaju u hodu.

-Mještani Bjelopavlića su Projekat dobro prihvatili. Zadovoljni su što će nakon njegove realizacije imati mnogo pouzdanije i kvalitetnije napajanje električnom energijom, pošto je na pojedinim dionicama mreža bila prilično dotrajala. Na djelovima koji su rekonstruisani u prethodnom periodu radovi se neće ni izvoditi – rekao je Šabotić.

Rekonstrukcija NN mreže kroz AMM projekat

Sektor za upravljanje

Nove radio veze za bolju koordinaciju aktivnosti

U Sektoru za upravljanje mrežom trenutno se privode kraju aktivnosti na nabavci novih savremenih radio veza za crnogorski konzum. Prve radio veze ovih dana dobiće Region 2, što će Dispečerskom centru 10 kV, kao najvažnijem elementu procesa upravljanja distributivnim sistemom, omogućiti da još kvalitetnije obavlja svoj osnovni posao koordinacije svih aktivnosti na distributivnoj mreži, kao i posao uspostavljanja optimalnog pogonskog stanja u najkraćem mogućem roku u havarijskom režimu rada, uz obavezno ispunjenje primarnog cilja, a to je bezbjednost zaposlenih koji rade na mreži.

U toku ove godine nove radio veze dobiće i Region 1, kao i ekipe za održavanje TS 35/X kV i kablova i ekipe za održavanje nadzemnih 35 kV vodova.

Savremenija i sigurnija komunikacija bio je jedan od osnovnih uslova da se u Regionu 2 u upravljanje 10 kilovoltnom mrežom uvede i konzum Cetinja.

Pored toga, ispunjen je i drugi uslov, a to je obezbjeđivanje boljih uslova za rad u Dispečerskom centru i samoj TS PG 4 u kojoj se on nalazi.

-Krajem prošle godine adaptirane su sve prostorije u TS "Podgorica 4", što je, između ostalog, omogućilo da se u Dispečerskom centru dobije adekvatan prostor za sve šeme, vezano za upravljanje konzumom Regiona 2. Uvođenje Cetinja u način upravljanja kako se to radi sa Podgoricom, Danilovgradom i Tuzima bio je prvobitan razlog započinjanja adaptacije, ali se projekat kasnije proširio i na druge prostorije, sve sa ciljem bolje organizacije rada. Tu na prvom mjestu mislim na preseljenje dispečera 0,4kV, odnosno preseljenje kolega i centrale putem koje se primaju kvarovi. Sada su dispečerski centri Regiona 2 u istoj zgradi, što omogućava lakšu komunikaciju i organizaciju kojom

se podiže efikasnost poslovnih aktivnosti i skraćuje proces od prijave do otklanjanja kvara – naglašava **Ivana Šljukić**, šefica Službe za upravljanje mrežom Regiona 2.

Prema njenim riječima, sve što je urađeno imalo je za cilj bolju organizaciju i komunikaciju, a u krajnjem i ono što je najbitnije – benefite za krajnje korisnike koji su sada pravovremeno i mnogo bolje obaviješteni o prekidu na dijelu mreže sa koje se napajaju, već pri samom pozivu dežurnog broja.

Prijava kvara

Koliko je kompleksan posao dispečera najbolje pokazuje postupak prijave kvara.

-Prvu informaciju o prekidu na mreži dobijamo od korisnika prijavom Dežurnoj službi, a zatim dispečer za 0,4kV mrežu poziva dispečera za 10kV kako bi se utvrdio razlog prekida. Nakon toga dispečer za 10 kV mrežu preuzima manipulaciju, zove ekipe i šalje ih na teren da se ispita dio mreže na kojem je nastao problem. Oba dispečerska centra rade 24 sata dnevno. Uzimajući u obzir činjenicu da Region 2 ima skoro 130.000 korisnika, broj poziva prema dežurnim brojevima je veliki, naročito u periodima kada se jave problemi na mreži. Na nedjeljnom nivou kreće se od 1.500 do 4.000 – istakla je Ivana Šljukić.

Šljukić podsjeća da su dispečeri 10kV do sada na upravljanje imali oko 1.350 trafostanica, a dodavanjem Cetinja dobiće još više od 200 objekata, tako da će se znatno povećati obim posla, kao i broj ekipa na terenu sa kojima će svakodnevno komunicirati. Stoga je bilo neophodno da im se poboljša radni ambijent, a komunikacija podigne na viši nivo.

-Bolji uslovi za rad Dispečerskog centra obezbjeđuju još efikasnije reagovanje u vanrednim situacijama, brže pronalaženje kvarova i uspostavljanje napajanja korisnika. Pored toga, trenutno je u toku realizacija projekta ugradnje brojila sa daljinskim očitavanjem na svim 10 i 35 kV ćelijama koja će, pored svoje osnovne funkcije, slati i informaciju u slučaju ispada dijela mreže. I to će, uz odgovarajući softver koji je takođe u pripremi, doprinijeti bržem lociranju mjesta kvara i skraćivanju beznaponskih pauza.

Dispečeri spona između korisnika i CEDIS-a

I dispečeri kažu da su važna spona između korisnika i CEDIS-a, kad je u pitanju prijava kvara na mreži. Tu su da prime prijavu i da je predaju ekipi koja će u najkraćem roku riješiti problem na što bolji način, jer je to u interesu i korisnika i kompanije.

-Posao dispečera je veoma odgovoran, prvenstveno zbog toga što se greške skupo plaćaju. Koliko god da je krajnji cilj što prije obezbijediti napajanje korisnika, naš primarni zadatak je da čuvamo bezbjednost ekipa na terenu, jer od nas zavisi vođenje posla i rad tih ljudi. To je veoma naporan i odgovoran posao koji zahtijeva posebnu vrstu posvećenosti, staloznosti i koncentracije, naročito u havarijskim situacijama kada je na terenu 10-tak ekipa istovremeno pa je dežurni dispečer pod velikim pritiskom – ističe dispečer **Nikola Rašović**.

Rajko Raičević, dispečer 0,4kV, koji radi na mjestu gdje se primaju pozivi za prijavu kvara, kaže da za ovaj posao “treba imati nerve” i da mu se čovjek mora potpuno posvetiti.

-Tu smo da saslušamo korisnike i predamo prijavu da bi im se što prije riješio problem. Ali ima mnogo primjera kada nas zovu za situacije koje nijesu u nadležnosti CEDIS-a. Najčešće su to pitanja o računima za električnu energiju, pa su često vrlo žučni i upućuju nam oštre riječi. Tada je potrebna staloznost, jer kada ih dočeka smiren glas dispečera koji pokaže razumijevanje za njihov problem, komunikacija se odmah usmjeri na pravu stranu. Često se i izvinjavaju nakon obavljenog razgovora jer vide da su pogriješili – kaže Raičević i dodaje:

-Veliki je obim posla za Dežurnu službu. U “mirnom” danu imamo do 30 sitnih prijava koje zahtijevaju izlazak ekipa na teren, a da onda ne govorimo o onim danima kada bude većih poremećaja u radu mreže. Zahtjevan je to i složen posao.

Greške ne smije biti

U Dispečerskom centru 10kV upravlja se sa oko 1.550 trafostanica, 10 do 15 ekipa na terenu i komunicira sa oko 15 uklopničara. Rad sa tolikim brojem objekata u kojem učestvuje mnogo ljudi mora biti dobro koordiniran kako bi se iz sistema izvukao maksimum i kako bi beznaponska stanja u djelovima mreže bila što kraća. Samo takvim načinom rada se na najbolji način mogu zadovoljiti potrebe blizu 130 hiljada korisnika u Regionu 2.

Novi akti o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta

Cilj - jednostavnija i funkcionalnija primjena

U skladu sa poslovnim procesima i potrebama rada Crnogorskog elektrodistributivnog sistema usvojen je novi Pravilnik o organizaciji. Cilj usvajanja ovog Pravilnika je promjena u aktivnostima i zadacima kako bi se kroz jasniju podjelu poslova i zadataka postiglo da se oni jednostavnije i funkcionalnije realizuju.

U tom smislu je Služba za upravljanje standardima i dokumentacijom izdvojena i sada funkcionalno pripada Izvršnom direktoru, a zove se Služba za IMS. Baviće se poslovima implementacije menadžment sistema, kvalitetom i standardima procesa rada.

Funkcionalne i organizacijske promjene sprovedene su i u Sektoru za komercijalne poslove na način što je Služba za strateške nabavke preimenovana u Službu za nabavke i sprovodi sve postupke javnih nabavki, dakle i tenderske postupke i postupke nabavki malih vrijednosti. Služba za operativne nabavke preimenovana je i funkcionalno organizovana kao Služba za praćenje realizacije nabavnih ugovora i fakturisanje. Služba za osiguranje imovine i fakturisanje prestala je da postoji kao zasebna služba unutar Sektora za komercijalne poslove, a poslovi osiguranja dodijeljeni su Službi za vansudsko rješavanje sporova u Sektoru za pravne poslove kojoj je, takođe, promijenjen naziv i sada je Služba za vansudsko rješavanje sporova i osiguranje. U Službi za logistiku nije bilo organizacijskih promjena.

I Sektoru za sistem zaštite, ispitivanje i standardizaciju procesa naziv je promijenjen u Sektor za sistem zaštite. Pored toga, u ovom Sektoru formirana je nova Služba za upravljanje sredstvima zaštite na radu koja će se baviti evidencijom, stanjem, označavanjem, rokovima, primopredajom, izdavanjem i skladištenjem sredstava

zaštite na radu, jer se u CEDIS-u posebna pažnja poklanja unapređenju zdravlja i zaštite na radu.

Organizacijske promjene sprovedene su i u Operativnoj direkciji na način što su poslovi upravljanja voznim parkom dodijeljeni već postojećim poslovima u Službi za podršku održavanju i mehanizaciju, pa je samim time naziv ove Službe promijenjen u Služba za podršku održavanju, mehanizaciju i vozni park.

U okviru ove Direkcije formirana je, takođe, nova Služba za podršku i izvještavanje koja će se na jednom mjestu baviti poslovima kontrole funkcionisanja i izvještavanja o radu svih sektora u Operativnoj direkciji.

A u okviru Direkcije za razvoj, pristup mreži i informaciono-komunikacione tehnologije (ICT) promijenjeni su nazivi službi u Sektoru za ICT pa se sada Služba za hardver i aplikativne softvere zove Služba za infrastrukturu i systemske softvere, dok je novi naziv Službe za GIS i tehničku bazu podataka – Služba za administraciju baze podataka i aplikativne softvere.

Novim Pravilnikom o organizaciji, poslovi obračuna, kontrole i isplate putnih naloga u zemlji i inostranstvu prebačeni su iz Sektora za ekonomske poslove u Sektor za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije. U skladu sa organizacionim promjenama donijet je i novi Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta koji je usklađen sa mjerama iz Akta o procjeni rizika. Cilj je bio da se poboljša kvalitet ovog internog akta usklađivanjem sa Pravilnikom o organizaciji, mjerama Akta o procjeni rizika i ostalim predlozima. U Pravilniku su utvrđeni nazivi radnih mjesta, uslovi za obavljanje poslova, odgovornosti, ovlašćenja, vještine i radno iskustvo, vrste i stepeni stručne sprema, kao i nivoi obrazovanja i zanimanja, potrebni za izvršavanje

poslova radnog mjesta. Unaprijeđeni su i opisi poslova u skladu sa utvrđenim mjerama i preporukama u vezi primjene u prethodnom periodu.

Te mjere i preporuke sada su mplementirane i to, između ostalog, na način što je u listovima radnih mjesta kao novina dodata obaveza postupanja po nalogu pretpostavljenog u okviru stručne spremlje i osposobljenosti, obaveza da se vodi računa o primjeni zaštitnih sredstava i mjera zaštite na radu, kao i obaveza da se obavještava neposredni rukovodilac o potencijalnim opasnostima koje ugrožavaju život i zdravlje zaposlenih i rizicima za nastanak materijalne štete. Za posebna radna mjesta predviđeno je upravljanje motornim vozilom, kao i polaganje stručnog ispita za rad na radnom mjestu za koje je to neophodno. Takođe, novina je da se novim Pravilnikom o sistematizaciji predviđa prethodna

provjera radnih sposobnosti za sva radna mjesta osim menadžerskih i radnih mjesta od posebnog značaja za poslodavca.

Posebna novina ovog Pravilnika je objedinjavanje istih radnih mjesta, čime je smanjen ukupan broj radnih mjesta i značajno olakšan način rada i obrada podataka iz ovog akta.

Treba istaći doprinos članova Radnog tima koji su imali zadatak da izvrše analizu listova i nomenklature radnih mjesta, uz davanje predloga za eventualne izmjene u cilju poboljšanja kvaliteta. **Rada Rabrenović, Mihailo Radenović, Miloš Bulatović, Predrag Bogetić, Marina Vojinović i Olivera Vuletić** kao članovi ovog Tima, na čelu sa **Magdalenom Vukčević** kao koordinatorom, svojim predanim radom i razumijevanjem doprinijeli su da se u zadatom roku implementiraju sve mjere i predlozi.

Aktivnosti u cilju poboljšanja integriteta CEDIS-a

Realizuju se mjere za smanjenje rizika

U skladu sa dobijenim preporukama konsultantske kuće Good corporation koju je angažovala Evropska banka za obnovu i razvoj da podrži Crnogorski elektrodistributivni sistem u usvajanju i sprovođenju mjera za poboljšanje korporativnog upravljanja i integriteta naše kompanije, pristupilo se izradi posebne procedure o poklonima sa ciljem definisanja poklona, regulisanja procesa prijema poklona, njihove dozvoljene vrijednosti, evidencije, odnosno registra primljenih poklona i izvještavanja o primljenim i odbijenim poklonima.

Na taj način će se, prema riječima **Bega Begua**, specijaliste za etičku usklađenost u poslovanju, ova oblast urediti i uvesti sistem sankcionisanja. A riječ je o izuzetno važnim pitanjima integriteta na radnom mjestu, u kontaktu sa korisnicima i kolegama Begu informiše da se, takođe, u skladu sa preporukama konsultantske kuće, radi i izmjena Etičkog kodeksa u smislu usklađivanja tog dokumenta sa standardima

Evropske banke za obnovu i razvoj.

-Uparedo s tim trenutno se sprovode i aktivnosti na izradi novog Plana integriteta kao antikorupcijskog dokumenta koji sadrži skup mjera praktične i pravne prirode čijom primjenom se otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog i neetičkog ponašanja. Izvještaj o sprovođenju Plana integriteta u 2018. godini treba da se usvoji sljedećeg mjeseca i dostavi Agenciji za sprečavanje korupcije, a novi Plan integriteta CEDIS-a, čije donošenje i implementacija znače i poštovanje standarda Evropske unije, do kraja maja – kaže Begu.

On podsjeća da je zakonska obaveza da se Plan integriteta kao važan dokument, čijom će se primjenom unaprijediti preventivni mehanizmi koji se odnose na poslovno ponašanje, čestitost, besprekornost i odgovornost svih zaposlenih, povremeno aktualizuje u skladu sa promjenama koje nameću okolnosti i vrijeme.

Bojan Ćuković, elektroinženjer u Sektoru za mjerenje i planinar

Najsladaše voće je na vrhu drveta

Bojan Ćuković, elektroinženjer, iskustvo stiče u Službi za mjerenje Regiona 1. Ovaj ambiciozni i vrijedni mladić trenutno obavlja poslove inženjera za analizu, što je vrlo dinamičan posao, a često i naporan i stresan. Počeo je da radi u januaru 2017. godine i kao i svaki početnik morao je proći period adaptacije i upoznavanja kompanije, u čemu su mu svesrdno pomogle starije kolege. Susret sa praktičnom stranom posla dao je novu dimenziju njegovom iskustvu.

Kaže da je velika privilegija raditi u CEDIS-u, a zbog odlične saradnje sa kolegama iz Službe, sve radne obaveze se lakše rješavaju. Jedan od glavnih pokazatelja da se stvari kreću u dobrom pravcu je i činjenica da su na području Regiona 1 u periodu od septembra 2017. do septembra 2018. godine pronašli i formirali nešto više od 180 obračuna neovlašćenog korišćenja električne energije koji su u dobroj mjeri i naplaćeni. Bojan kaže da su i nakon ovog perioda nastavili istim intenzitetom,

kako u ovom, tako i u drugim poslovima koji su u opisu rada Službe, sve u cilju postizanja optimalnog stanja kada su komercijalni gubici električne energije u pitanju. Zanimljiva je to i lijepa priča, ali nije prevashodan razlog zbog kojeg smo potražili Bojana, mladog čovjeka koji svoju zemlju i svoj grad promovise na najljepši mogući način – osvajajući regionalne i svjetske vrhove. Naime, Bojan je sa članovima cetinjskog Planinarskog kluba „Soko“, Dijanom Borožan i Dušanom Kaluđerovićem, početkom godine osvojio najveći vrh afričkog kontinenta – Uhuru na Kilimandžaru čija nadmorska visina iznosi 5.895 metara. Za uspon na planinu sa najvećom visinskom razlikom na svijetu pripremao se tokom dobrog dijela prethodne godine kada su, pored planina u Crnoj Gori, organizovali i nekoliko međunarodnih tura od kojih on izdvaja Korab u Albaniji, Šar Planinu u Makedoniji, Triglav i Grintovec u Sloveniji i Grosvenediger u Austriji. Cjelokupne pripreme bazirale

su se na jačanju mentalne snage i kondicione spreme.

-Planinarim dugi niz godina. U početku je cilj bio da se što više vremena provede u prirodi, a obilaskom planina u okruženju pronalazio sam mir i neku vrstu ravnoteže koja mi je veoma prijala. Vremenom su na red došle zahtjevnije i ozbiljnije planinarske ture, nakon čega sam uvidio da bih mogao otići korak dalje. Zbog posla koji obavljam odlazak u planinu sada već predstavlja nezaobilazni dio skoro svakog slobodnog vikenda - priča Bojan.

Od početka su, kaže, imali veoma ozbiljan pristup ekspediciji na Kilimandžaro i dobro su se pripremili kako bi sve iznijeli na valjan način.

-Sami uspon je, zbog velikih visinskih i temperaturnih razlika, bio teži od očekivanog. Tokom dana planiranih za aklimatizacije uspone zadesili su nas lošiji vremenski uslovi što je dodatno otežalo prilagođavanje organizma nadmorskim visinama. Trenuci najvećeg napora nastupili su tokom posljednjeg dana uspona kada smo u ponoć krenuli u savladavanje 1.200 m visinske razlike na stazi koja je dugačka oko 5,5 kilometara. U tim momentima ono što vam daje neiscrpn i izvor energije i motivaciju su lica bliskih ljudi, porodice, prijatelja koji vam pružaju безусловnu i iskrenu podršku – govori nam. Dodaje i da za ovakve planinske ture moraju biti, kako fizički, tako i psihički dobro pripremljeni i maksimalno racionalni u donošenju odluka u kritičnim trenucima. Neka vrsta nemira u vezi sa reakcijom organizma na ovim visinama je prisutna s vremena na vrijeme, međutim to je nešto sa čime se moraju boriti.

Prolaze se četiri različita klimatska pojasa, od tropske

šume sa bujnom vegetacijom, preko stepa gdje vegetacija značajno opada, do planinskog kamena i u pojedinim djelovima stjenovitog okruženja i glečera na vrhu. Penjali su se šest dana, a vraćali dva. U toku dana dostignu planiranu maksimalnu tačku pa se vraćaju na manju visinu da provedu noć zbog aklimatizacije.

Na naše pitanje šta je ono što ga vuče da osvaja vrhove, Bojan kaže:

-Kada se nađete na krovu Afrike osjećate ogromnu količinu sreće i slobode, u glavi formirate nezaboravnu sliku ambijenta koji vas okružuje i javlja se osjećaj koji neutrališe sve napore, boli i odricanja koja su prethodila. U potpunosti uživete u trenutku o kojem ste toliko sanjali. Pogled na glečere je veličanstven. Nažalost, svijet bi mogao da izgubi tu zadivljujuću ljepotu jer se zbog klimatskih promjena oni užurbano tope. Možda će ta legendarna planina izjedriti neku drugu ljepotu, ali nikada više onu koja je inspirisala Hemingveja da napiše Snjegove Kilimandžara.

Ističe da zajedničke ekspedicije ovakvog tipa kod pojedinca razvijaju svijest da od njega samog ništa ne zavisi, ali u nekom trenutku mnogo može da zavisi baš od njega.

-Planinarenje me potpuno ispunjava, daje mi priliku da vidim kako reagujem u nesvakidašnjim situacijama, koliko se brzo mogu prilagoditi, koliko sam spreman da pomognem ljudima sa kojima sam na tim padinama. Dok hodam osjećam da živim – govori nam.

A hodao je i hodao ponekad i 24 sata neprestano prelazivši desetine kilometara dnevno. I tako skoro svaki vikend, svaki odmor, još od djetinjstva. Najsrećniji je kad

se penje uz okomite stijene, to što se u tom trenutku našao baš na tom mjestu osjeća kao privilegiju. Čini mu se da se pravi život događa upravo tu - daleko od civilizacije.

-Tamo gore su emocije puno izraženije. Kad jednom doživite ono što vam planine nude postajete zavisni od tog osjećaja opuštenosti i slobode – kaže.

Sportska kondicija i mentalna snaga planinara, udruženi, danas su mu značajna podrška i u poslu. Za veliki rad, a on je očigledno veliki radnik, najdjelotvorniji lijek su sati provedeni u netaknutoj prirodi.

Nezaboravno iskustvo iz Afrike, koje mu je donijelo gotovo jednako zadovoljstva, je trodnevni safari, a posebnoj posjeti Masai plemenu, tom jedinstvenom i zanimljivom narodu koji kao da živi u prošlosti, onako kako su vjekovima ranije živjeli njihovi preci. Masai pleme spada u najpoznatije na tlu Afrike baš zbog svog jedinstvenog načina života i običaja.

-Najveći problem pri realizaciji ovakvih akcija su velika finansijska sredstva koja su neophodna, a ja nijesam naišao na ljude koji bi imali sluha da podrže ovakvu ekspediciju. Nadam se da će u budućim pohodima situacija biti drugačija. Nije bilo lako prikupiti novac, veći dio troškova sam pokrio iz sopstvenih sredstava. Zaista sam doživio neprocjenjivo životno iskustvo i u godinama koje slijede definitivno ću nastaviti sa planinarenjem i realizacijom ovakvih i sličnih avantura – kategoričan je naš izuzetno dinamični kolega za kojeg se već na prvi pogled vidi da je čovjek sa ogromnom energijom. Stoga ne čudi kad kaže da je penjanje na najveće svjetske vrhove sa kojih se mnogo više vidi, njegov život

- Najljepši je osjećaj kad se borite, kad uložite veliki trud i napor da dođete do cilja. Taj trnoviti put i ta hrabrost je lijepa kao i samo dostizanje cilja – kaže Bojan.

Slušajući ga čovjek poželi da doživi taj entuzijazam kojeg na planinama ima na pretek. Naš neobični sagovornik je siguran da ko jednom iskusi tu privilegiju i ko uspije da prepozna taj trenutak mira i slobode, više nikad nije isti.

-Znali biste zašto to radim i volim i zašto me osvajanje vrhova ispunjava. Samo tu se fizički iscrpljujem do

krajnjih granica a istovremeno osjećam kako punim baterije – govori nam.

Iako je osvajanje vrhova njegova neprikosnovena strast, i ljubav prema bolderingu koji će od sljedeće godine biti olimpijska disciplina, veliki je pokretač njegovog adrenalina.

Još da kažemo da je Bojan pri kraju magistarskih studija na kojima pokušava da spoji teoriju i praksu. Primjer ovog dvadesetšestogodišnjaka potvrđuje da mladi čovjek koji ima zdravu ambiciju i zna šta hoće može postići sve ono što je zacrtao kao životni cilj.

Dva nova kanala interne komunikacije

CEDIS klik - za bolju interakciju sa zaposlenima

U želji da svaki zaposleni u našem kolektivu bude što bolje informisan i da može određene zahtjeve, pitanja i razjašnjenja tražiti na vrlo jednostavan i direktan način, CEDIS je razvio korporativnu mobilnu aplikaciju **CEDIS Klik**. **CEDIS Klik** predstavlja jednu od najsavremenijih, personalizovanih aplikacija za umrežavanje, informisanje i interakciju sa zaposlenima, a naša kompanija je prva u Crnoj Gori koja internu komunikaciju podupire na ovaj način.

Aplikacija na početnoj strani nudi pregled aktuelnosti, lak i jednostavan pristup imeniku sa kontaktima svih zaposlenih u kompaniji, kao i pristup internim propisima. CEDIS klik, takođe, omogućava podnošenje zahtjeva za izdavanje potvrda za kupovinu na rate ili zaključenje ugovora o kreditu, prijavu domaru, podnošenje zahtjeva za izmjenu rješenja za godišnji odmor ili odsustvo i sl. Korisnici CEDIS klika imaju i direktan pristup Facebook i

Instagram strani CEDIS-a, a Aplikacija će vremenom biti razvijana u skladu sa potrebama zaposlenih.

Aplikacija CEDIS klik je razvijena za Android i iOS platforme, te se može preuzeti na Playstore-u (za Android korisnike) i na AppStore-u (za iOS korisnike). Probleme u radu aplikacije zaposleni mogu prijaviti na e-mail: cedis.klik@cedis.me, a na tu adresu mogu slati primjedbe, sugestije i komentare.

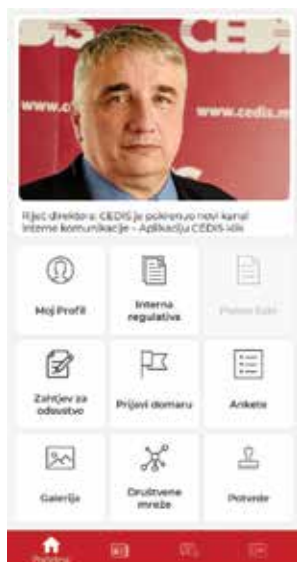
Riječ direktora

Drage kolege,

Ovu i druge savremene aplikacije za umrežavanje pokrenuli smo u cilju da svaki zaposleni bude informisan o aktuelnostima i aktivnostima u kompaniji, o mogućnostima edukacije i stručnog usavršavanja, da ima priliku za predloge i inicijative, kao i informacije o drugim važnim akcijama i kampanjama.

CEDIS smo svi mi zajedno. A da bi naša zajednička kuća bila efikasna i uspješna, da bi rad bio što jednostavniji, među nama ne smije biti prepreka komunikacijske prirode. Stoga smo se trudili da unaprijedimo internu komunikaciju koja treba da bude pravovremena, sažeta, razumljiva, nedvosmislena i transparentna. To je u savremenim organizacijama odličan način za razvijanje dobrih međuljudskih odnosa i razumijevanja među zaposlenima, kao i za pravovremeno obavljanje zadataka koje ne smije da dolazi u pitanje zbog loše komunikacije.

Izuzetno je važno i da svi dobro razumijemo strategiju i ciljeve kompanije, da znamo koliko naš rad doprinosi ostvarenju tih ciljeva, važno je da imamo informaciju

o kratkoročnim i dugoročnim planovima koji treba da doprinesu dobrom poslovnom rezultatu koji je u interesu svih u CEDIS-u. Aplikacija CEDIS Klik treba da bude samo još jedna nit koja će nas spajati i koja će doprinijeti da svaki zaposleni bude zadovoljan svojim radom i da CEDIS doživljava kao svoj, a njegove uspjehe kao sopstvene. Tako će sistem biti efikasan i koordinisan. Brz pristup informacijama nesumnjivo će povećati produktivnost rada, jer neće biti odugovlačenja zbog "putovanja" informacija nego će ih svi dobijati onda kada je potrebno.

Ostaje da se potrudimo da ova aplikacija bude sadržajna i zanimljiva i, naravno, da je redovno koristimo.

Riječ zaposlenih

Jole Vujović: Cilj svake kvalitetne aplikacije je da pruži pravo korisničko iskustvo, odnosno da u prvi plan stavi korisnika s ciljem njegovog lakšeg snalaženja i boljeg informisanja. Na CEDIS kliku je sve prikazano sažeto i jednostavno. Zaista je prednost za zaposlene to što ova aplikacija omogućava. Vjerujem da će je instalirati svi koji imaju mogućnost za to.

Vuko Radičević: Vjerujem da smo svi spremni da brzo usvojimo ovo rješenje koje nam omogućava jednostavniju, bržu i lakšu svakodnevnicu. Sad možemo direktno, bez velike papirologije dobijati i mijenjati potvrde i rješenja. Uvijek je dobro uštedjeti na vremenu

i iskoristiti ga za neke pametnije stvari. Zato je tu aplikacija CEDIS klik.

Rada Rabrenović: Odlična aplikacija, jednostavna je za upotrebu, a pri tome veoma korisna. Već sam počela da se u velikoj mjeri oslanjam na nju u svakodnevnom poslu. Mnogo lakše i brže dolazim do informacija i podataka. Drago mi je što smo prva kompanija u Crnoj Gori koja na ovaj način podstiče internu komunikaciju. Radujem se svakom koraku u dobrom pravcu.

Veselinka Vuković: CEDIS klik aplikacijom interakcija sa zaposlenima je dobila jednu potpuno novu dimenziju. Korišćenjem aplikacije zaobilaze se "posrednici" što predstavlja svojevrsnu priliku da se na savremen način neophodne informacije, kontakti, razne potvrde, prijave, zahtjevi učine lako dostupnim. Očekujem pozitivnu reakciju korisnika a aplikacija će se dalje razvijati u skladu sa potrebama zaposlenih.

Filip Vojinović: Treba maksimalno koristiti sve prednosti mobilnih uređaja da svakodnevni život na poslu učinimo što jednostavnijim i ubrzamo određene procese. Mislim da kompanije neće imati izbora kad je u pitanju usvajanje novih tehnologija u svrhu razmjene usluga, znanja i informacija jer su prednosti velike. Trebalo bi da svakom odgovara da uspostavi lakšu komunikaciju i razmjenu informacija, a na ovaj način se osnažuje i brend jer imamo nešto što je naše, interno.

INTRANET - za bolju komunikaciju unutar kompanije

Zaposlenima u Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu je od 22. marta dostupan i Interni web portal - Intranet koji je kreiran sa ciljem da se poboljša komunikacija unutar kompanije i da se podigne nivo informisanosti u CEDIS-u.

Pored informacija o aktuelnim dešavanjima, na Intarnetu se nalazi cjelokupna interna regulativa, informacije vezane za društveno odgovorno poslovanje,

sindikalne aktuelnosti i drugi servisi koji će ubrzati određene procese rada u kompaniji.

Ovaj interni web portal je, uz CEDIS klik još jedna nit koja će nas spajati i koja će doprinijeti da CEDIS bude efikasan i koordinisan. Brz pristup informacijama nesumljivo će povećati produktivnost rada u našoj kompaniji.

Zaposleni u CEDIS-u mogu pristupiti Intarnetu putem linka Intarnet.cedis.me.

CEDIS podržao Beo art reviju

I naši zaposleni uživali u predstavama

Crnogorski elektrodistributivni sistem, koji prepoznaje jedinstveni značaj vrijednosti i principa društveno odgovornog poslovanja, nastavlja sa pružanjem podrške svim oblastima važnim za crnogorsko društvo. Ovog puta CEDIS je finansijski podržao održavanje Beo art revije predstava u Podgorici koja je od 08. do 12. marta pred našu publiku dovela neka od najpopularnijih glumačkih imena u regionu. Naime, u okviru revije koja je prvi put organizovana u Crnoj Gori, publika je bila u prilici da pogleda četiri predstave ("Balava", "U agoniji", "Frenki i Džoni" i "Severoistok") u kojima su samo neke od uloga tumačili Mirjana Karanović, Branko Cvejić, Sloboda Mićalović, Marija Vicković, Igor Đorđević i drugi. Producent produkcijske kuće Beo art, Boris Mišković za Bilten je kazao da je Beo art revija bila pravi pozorišni bum u Podgorici koja se, očigledno, uželjela dobrog pozorišta i popularnih glumaca, što najbolje ilustruje činjenica da su sve karte rasprodate 10-tak dana prije početka Revije. -Treba uzeti u obzir da se sve dešavalo četiri dana zaredom, što nije olakšavajuća okolnost, jer čak i publici koja obožava pozorište, nije lako organizovati odlazak na predstave četiri dana zaredom. Ipak, lično sam se uvjerio da je veliki broj ljudi ispratio sve četiri predstave – kazao je Mišković i dodao: -Ne treba posebno naglašavati koliko kulturnim dešavanjima znači podrška velikih kompanija, ne

Scena iz predstave "Frenki i Džoni"

Scena iz predstave "Balava"

samo zbog novčanog iznosa koji opredijele, već i zbog činjenice da to skreće pažnju i drugim kompanijama da razmišljaju na sličan način. Bilo bi važno da se i opštine i država na svoj način uključe u podržavanje kulturnih projekata, što ne mora značiti izdvajanje novčanih sredstava, već je to moguće uraditi i kroz poreske olakšice, stavljanje na raspolaganje resursa sa kojima raspolažu i slično. Mišković kaže da sa velikim optimizmom gleda na nastavak saradnje sa Glavnim gradom, kako zbog uspjeha Revije, tako i zbog senzibiliteta koji su pokazali čelni ljudi, posebno gradonačelnik Ivan Vuković i sekretar za kulturu Ana Medigović. -Beo art svake godine ima dvije ili tri nove produkcije, pa će tako biti i ove godine. Trenutno se priprema Pekićevo Besnilo, a u narednih 12 mjeseci očekujem da na scenu postavimo i Kockara od Dostojevskog i Ibzenovog Nardnog neprijatelja. Vjerujem da se po literaturi koju zagovaramo može zaključiti da mi u Beo art-u smatramo da je jako važno nedozvoliti da se pozorište estradizuje, jer mu to nije svrha, već da svojom oštricom upire tamo gdje su devijantnosti izražene, kao i da predano i istrajno radi na edukaciji društva. Iskreno se nadam da će Beo art dati svoj skromni doprinos društvenoj emancipaciji, a to je patriotizam koji najviše cijenim – zaključio je Mišković. I dio zaposlenih u CEDIS-u je putem nagradne igre koju je organizovala Služba za korporativne komunikacije bio u prilici da uživa u ovoj reviji predstava.